

Ksenija Komljenović, prva žena iz Srbije sa doktoratom iz oblasti perkusija, odrasla je u Beogradu gde je završila MŠ Stanković i Fakultet muzičke umetnosti na Odseku za kompoziciju. U Americi je ostvarila tri stepena postdiplomskih studija u oblasti udaraljki, istovremeno radeći kao asistent: master na *Državnom univerzitetu* u Illinoisu, a zatim i doktorske studije, kao i *Artist diplomu* na *Frost školi muzike Univerziteta* u Majamiju. Posle završetka školovanja, provela je godinu dana predajući u Hongkongu na *ISF Akademiji*. Novi putevi vode je u Teksas gde će od ove jeseni biti profesorka perkusija na *A&M Univerzitetu-Korpus Kristi*. Osim predavačke, Ksenija Komljenović ima i aktivnu izvođačku karijeru, osvajajući takmičenja i audicije širom sveta. Na proleće 2019, Ksenija je sa pozicije vođe u renomiranom ansamblu *World Percussion Group*, održala turneju po Engleskoj, Španiji i Portugalu. Sa svojim *Balkan Percussion duom* osvojila je nagradu na poslednjem *Internacionalnom takmičenju perkusija* u Luksemburgu. Ksenijina dela i aranžmane objavljuje njujorška izdavačka kuća *Bachovich*.

U svoj rodni Beograd svak put se vraćate sa ponekom novom, uzbudljivom pričom, koja potiče sa vrlo intrigantnih tačaka vaše verzije zanimljive geografije. Nakon saveznih država Illinois i Florida, u vašem profesionalnom i privatnom životopisu dogodilo se Hongkong, pa čak i Kambodža - da počnemo ovaj razgovor sa poslednjim pomenutim toponimom?

Imala sam sreće da posetim Kambodžu pre nekoliko nedelja, po završetku predavačkih obaveza u Hongkongu. Iako sam tokom protekle godine putovala po Kini, posetila Tajland i Japan, moj put u Kambodžu bio je specijalno iskustvo jer sam putovala sama - bez vodiča, turističke grupe i plana da sretnem kakvog poznanika ili prijatelja. Imala sam želju da vidim - ono što se potvrdilo kao čarobni

Kulturna snaga Evrope je njena raznolikost

Kada vas bavljenje muzikom stavi u nesvakidašnje geografske i kulturološke prilike, onda su koristi za vašu umetnost jednostavno bezgranične. Tako bi se ukratko mogao opisati slučaj naše mlade perkusionistkinje i kompozitorke Ksenije Komljenović. Evropa, Severna Amerika, a odskoro i Azija, sada su već njena uobičajena profesionalna i životna odredišta. Zadovoljstvo je znati da je reč o umetnici koja je ponikla i stasavala tokom 1990-ih i ranih 2000-ih baš ovde među nama

Razgovarala: Zorica Kojić

- Angkor Vat, kao i da učim o istoriji Kambodže. Ljudi su bili divni, predeli magični, hrana interesantna - da, probala sam tarantule, cvrčke, žabe i mrave (smeh), ali najveći utisak ostavila je potresna priča tog naroda. Gotovo svaki lokalni stanovnik sa kojim sam razgovarala bio je pogođen režimom Crvenih Kmera i genocidom. Njihova gostoljubivost i spremnost da podele svoj bolan, još nedavni narativ je, u najmanju ruku, hrabra i dirljiva. Izuzetno cenim tu vrstu otvorenosti i ranjivosti sa kojom Kambodžanci žive i zahvalna sam na mogućnosti da ih posetim i saslušam. Takođe, drago mi je da sam mogla da vidim i skromno podržim nekoliko inicijativa stvorenih sa ciljem kreiranja boljeg

kvaliteta života građana - bila to poseta restoranu ili kozmetičkom salonu u kome se obučavaju i rade bivše žrtve trgovine ljudima ili odlazak na nastup akrobatsko-umetničke grupe čiji su osnivači živeli u izbegličkim kampovima za vreme Crvenih Kmera.

Prethodno ste boravili čitavih godinu dana u Hongkongu, živeli i radeći u njihovom pedagoškom i društvenom sistemu. Iz Hongkonga poslednjih nedelja uglavnom stižu vesti o građanskim protestima. Kako oni tamo izgledaju na licu mesta?

Hongkong je mesto koje se ponosi svojom uređenošću, disciplinom i slobodom govora. Protesti

su, kao rezultat toga, fascinantni u svom nivou organizovanosti. Jedna od prvih protestnih šetnji brojala je oko dva miliona ljudi, što je četvrtina gradskog stanovništva. Ukoliko pogledate fotografije, uočićete da je većina mladih ljudi na ulicama simbolično obučena u crno, i da mnogi hodaju sa knjigama, učeći tokom protesta zbog dolazećih ispita. Flašice sa vodom postavljene su dužinom puta. Posle okupljanja učesnici ostaju sakupljajući smeće i sortirajući otpad za recikliranje. Na tački u kojoj je izvesni čovek poginuo tokom jednog od prethodnih protesta, označeno je mesto za komemoraciju gde ljudi ostavljaju poruke i ljiljane od origamija.

Iako je mnogo ljudi u protestu,

njihova infrastruktura funkcioniše na zavidnom nivou i tokom vanrednog stanja. Hongkonžani su zaista veoma obazrivi prema životu u gradu, koji se nastavlja svojim tokom. Tako sam jednom prilikom išla na koncert u *Gradskoj skupštini*, ispred koje je bilo okupljanje. Pomislila sam da možda neću uspeti da prodrem do ulaza, ali nisam bila u pravu. *Gradska skupština* je obeležila put za pešake koji posećuju koncert, a protestanti su taj prostor oslobodili!

Šta biste nam još mogli reći o Hongkongu? Koje najsnažnije utiske nosite iz tog specifičnog grada, kad je o kulturi, obrazovanju, muzici i životnom stilu uopšte reč?

Hongkong je uzbudljiv splet kultura sa kakvim se nisam ranije sreala ni u najambicioznijim metropolama u Americi i Evropi. Gradski reljef je impresivan jer je taj gusti, visoki grad ugnežđen među brojnim brdima, plažama i ostrvima. Sama činjenica da ima tako bogatu prirodu pruža mogućnosti za razne aktivnosti koje su samo nekoliko stanica metroom udaljene - od planinarenja, do kampovanja ili vodenih sportova.

Moj utisak u vezi sa njihovim poimanjem života i kulture stoji u kontrastu prema većini trendova sa Zapada. Uspehom se smatra obrazovanje i unapređivanje intelekta, iskazano kroz intenzivnu posvećenost akademskom dostignuću - u životu mladog čoveka idealno rezultirajući odlaskom na neki od najboljih univerziteta na svetu sa ciljem da se postane nešto u rangu lekara ili advokata. Nasuprot kapitalističkom sistemu na zapadu koji nagrađuje one koji preskoče zadati sistem obrazovanja, ostvarivši se kao samonastali milioneri bez završenog školovanja - poput Marka Zakerberga ili Stiva Džobsa - ili one koje umeju da privuku pažnju na sebe i onda dobiju kompenzaciju prodajući se kao reklamni pano - poput onih kojima su socijalne mreže glavni alat za posao: influencersi ili ljudi kojima je profesija popularnost - u Hongkongu je takav izbor u životu nepoželjan. To ne znači da oni ne koriste socijalne mreže ili da nemaju poštovanja za vrstu preduzetnika koji sami stvaraju svoj put - to samo znači da oni ne bi to opisali kao svoj san. Iako finansijski rezultat može biti sličan, u smislu da uspešan lekar i uspešna *YouTube* zvezda imaju zarađene finansijske slobode, oni polažu važnost na sporost procesa koji ujedno predstavlja ozbiljan intelektualni izazov. Prečiće u životu su nepoželjne. Životni scenario u kome ličnost može (p)ostati sujeta, neobrazovana ili samoljubiva je sramotna opcija.

Vaše sledeće nameštenje je na univerzitetu u gradu Korpus Kristi u Teksasu. Šta je po vama najživopisnija dimenzija muzičkog i svakodnevnog

FOTO: JUDY YANG/FULING TWO YUE

života tamo? Po čemu bi se ovo mesto moglo razlikovati od vaših prethodnih iskustava u SAD i šire, a šta je ono što je danas bilo gde u svetu, pa i tamo, praktično isto?

Najinteresantnija činjenica u vezi sa umetničkim životom u Americi je da veliki grad nije jedina opcija za uživanje u živopisnoj umetničkoj sceni. Uzmimo za primer Aspen u Koloradu – Aspen, mnogima doduše poznatiji kao skijaški centar, ima manje od 10 hiljada stanovnika i vrši svrhu Hemptona tokom zimskog perioda. Od polovine prošlog veka domaćin je, sada već osmonedeljnog letnjeg festivala i škole, kojima se nudi oko 400 koncerata po sezoni – od impresivnih operskih produkcija do orkestarskih nastupa, predavanja, kamernih i solo resitala. Aspen, dakle jedno malo mesto, okuplja neke od najtraženijih izvođača i predavača koji rade sa studentima iz celog sveta u priprema za brojne umetničke događaje.

U tom smislu je Amerika uzbudljiva – na vašoj je kreativnosti koliko ćete doprineti tome da vaše prebivalište postane novi centar zbivanja za vrstu umetnosti koju donosite. Korpus Kristi će biti jedan od manjih gradova u kome imam sreću da iskusim život i doneće svoj komplet prednosti i izazova. Moj cilj je da, bez obzira na geografsku lokaciju, osetim životne prilike, produbim svoju umetnost, inspirišem studente i doprinesem okolini na najbolji mogući način. Ono što je lepo u vezi sa mojim, sad već čestim selidbama, jeste to da zaista imate šansu da funkcionišete kao povezujuća nit, prenoseći utiske i kontakte iz jednog mesta u drugo, naposljetku stvarajući nove platforme za saradnju umetnika iz raznih delova sveta.

Prošlog proleća ste učestvovali na jednom prestižnom takmičenju u duu (*International Percussion Competition Luxembourg*) sa perkusionističkim kolegom sa studija u Majamiju, Kirilom Angelovom – o kakvom evropskom događaju je reč i koliko je on odjeknuo u sve

značajnijoj perkusionističkoj zajednici kojoj pripadate?

U februaru 2018. Kiril i ja, kao *Balkan Percussion duo*, osvojili smo drugu nagradu na najprestižnijem takmičenju kamernе perkusionističke muzike u Luksemburgu, koje ste pomenuli. Ovo je inače velika čast, jer se za takmičenje prijavilo čak 34 dua sa učesnicima iz 19 zemalja, a moj duo je obeležio prvo učešće kandidata iz Srbije u 30-godišnjoj istoriji takmičenja. Izuzetno mi je drago da smo imali priliku da uzmemo nagradu i time stavimo Srbiju na perkusionističku mapu.

Takmičenje je pozitivno uticalo na našu karijeru. Osim što smo dobili mogućnost da se prezentujemo na svetskoj bini, osvojili smo i nešto novca koji smo uložili u duo. Snimili smo dve kompozicije – Pjacinin spori stav iz *Tango svite* i moj aranžman Bahove *Tokate i Fuge* u demolu, originalno pisane za orgulje. Britanski radio *Classic FM* objavio je taj video snimak *Tokate* na socijalnim mrežama, i do danas ima više od 700 hiljada pregleda! To je omogućilo mnogima da čuju za nas. Tim putem sam dobila i poziv od *Bachovich* izdavačke kuće iz Njujorka da objave aranžman. Zatim smo pozvani da sviramo u Aziji, Južnoj Americi i Evropi – pa smo tako i održali svoj prvi koncert i masterklas u Hongkongu ovog leta. Efekat uspeha na takmičenju i dalje osećamo i veoma smo zahvalni na svim prilikama koje nam se ukazuju.

Pošto ste sve vreme prisutni naizmenično u SAD i Evropi, a kako vidimo i u Aziji, kakve su muzičke osobenosti tih različitih prostranstava, kad je o klasičnoj reči, ali i drugim žanrovima – rečju, kakve su navike, slušanje, škole, preferencije itd? Možemo li govoriti o geografskim muzičkim zonama po nekom kriterijumu?

Nedavno sam prisustvovala masterklasu koji je vodila Marin Alsop, fantastična dirigentkinja koja je trenutno na čelu tri vrhunska orkestra na čak tri kontinenta. Budući da joj je to bio prvi dolazak u Hongkong, pitali su je za mišljenje o sceni i njenom iskustvu u radu

sa lokalnim školskim orkestrima. Rekla je da je pod snažnim utiskom činjenice da su mladi toliko posvećeni muzici, istovremeno bez želje da postanu profesionalci. Svirati muzički instrument deo je kulturne higijene – a marljivost je način na koji oni funkcionišu kako u muzici, tako i u ostalim sferama života. Naravno, to ne znači da postoji manjak umetničkih profesionalaca. Hongkong, kao i Kina, ima povoljne ekonomske uslove koji omogućavaju kalendar bogat kulturnim dešavanjima. *Honkongska filharmonija* ima Japa van Zvedena kao šefa dirigenta već godinama, koji je u međuvremenu postao i šef dirigent *Njujorške filharmonije* ove sezone. Velike svetske zvezde sleću u Hongkong, Peking i Šangaj, kao u svoje prve stanice na turnejama u Aziji. Događaja ima napretek.

Sjedinjene Države nude sjajne mogućnosti za one koji žele da istražuju savremenu muziku. Renomirane institucije – bilo orkestri ili univerziteta – ne nude samo ispolirane verzije tradicionalnog repertoara na svojim koncertima, već ponosno predstavljaju nova dela sa jednakom količinom entuzijazma i posvećenosti detaljima. Amerika je svesna situacije da većina tradicionalne muzičke baštine dolazi iz Evrope. Uz poštovanje prema tekovini, oni ulažu ozbiljne napore da podstaknu savremene kompozitore da stvaraju i time doprinesu razvitku američkog repertoara i muzičkog identiteta.

Težak je zadatak Evropu generalizovati, jer uslovi i ukusi variraju od države do države. Evropa ima prednost jer poseduje veliki deo muzičke istorije. Time ona funkcionise kao magnet, privlačeći umetnike iz celog sveta. Iako je podeljena granicama koje otežavaju neku vrstu kreativne mobilnosti, naročito po nas koji ne pripadamo zemljama Evropske unije, one su ujedno i prednost jer su vrata iza kojih stoji drugačija kultura. Tako jedan muzičar u Evropi može za samo nekoliko sati da poseti drugu državu i čuje sasvim drugačiju muzičku perspektivu u svom komšiluku. Čini se da je najveća kulturna snaga Evrope upravo njena raznolikost na tako malom prostoru. **Z**

Amerika je svesna situacije da većina tradicionalne muzičke baštine dolazi iz Evrope. Uz poštovanje prema tekovini, oni ulažu ozbiljne napore da podstaknu savremene kompozitore da stvaraju i time doprinesu razvitku američkog repertoara i muzičkog identiteta.